

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نپاشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

نویسنده: احمد الربیعی

فرستنده: علی کاظمی

۱۷ سپتمبر ۲۰۲۳

آیا بغداد می تواند مهلت توافق امنیت مرزی خود با ایران را برآورده کند؟

با نزدیکتر شدن زمان اولتیماتوم ایران به بغداد، مشکل حذف گروه‌های جدائی‌طلب کرد از مرز مشترک با ایران در دست بغداد نیست، بلکه ریشه در همکاری پنهانی کردهای عراقی با عوامل امریکا/اسرائیل دارد.

عکس: S. Hamed/AFP/Getty Images

در ۱۹ مارچ، ایران یک توافق امنیتی مرزی با عراق امضاء کرد که بر اساس آن، عراق موافقت کرد تا گروه‌های جدائی‌طلب کرد را که در منطقه کردستان مستقر هستند، تا ۱۹ سپتمبر منحل و از منطقه خارج کند. در آن زمان، تصویری منتشر شد که در آن، نخست‌وزیر عراق، محمد شیاع السودانی، پشت میز ایستاده بود و مشاور امنیت ملی عراق، قاسم الاعرجی و دبیر شورای امنیت ملی ایران، علی شمخانی، برای امضای پیمان بین دو کشور نشسته بودند. تهران بیانیه کوتاهی صادر کرد و گفت که این توافق برای (بررسی دشواری‌های امنیتی در مرز مشترک آنها) است. به‌طور همزمان، بیانیه‌ای از سوی دفتر سودانی، بر “مواضع قاطع عراق در رد هرگونه نقض حاکمیت آن و این که اراضی عراق نباید به عنوان سکوی پرتابی برای حمله به هیچ یک از کشورهای همسایه” استفاده شود صادر شد. پنج ماه بعد، در ۲۸ اگست، وزارت امور خارجه ایران اعلام کرد که تهران و بغداد “یک توافق امضاء کرده‌اند که بر اساس آن، عراق متعهد شده است که تا قبل از ۱۹ سپتمبر ۲۰۲۳ شبه‌نظامیان جدائی‌طلب و گروه‌های تروریستی حاضر

در قلمرو خود را خلع سلاح کند، پایگاه‌های آنها را تعطیل کند و آنها را به مکان‌های دیگر منتقل کند.”.

ساعت صفر نزدیک می‌شود

سخنگوی وزارت امور خارجه ایران، ناصر کنعانی، مکان‌هایی را که شبه‌نظامیان به آنها منتقل خواهند شد، مشخص نکرد، اما هشدار داد که اگر شروط توافقنامه رعایت نشود، ایران مسئولیت “حفظ امنیت ملی” را بر عهده خواهد گرفت.

یک منبع رسمی عراقی که خواست نامش فاش شود، برخی از جزئیات توافقنامه را به The Cradle فاش کرد و طرح انتقال گروه‌های جدائی‌طلب ایرانی-کرد در عراق را به اردوگاه‌های خصوصی تحت “نظارت مستقیم نیروهای عراقی، با حمایت نیروهای پیشمرگه” توضیح داد. برای جلوگیری از هرگونه حمله در سراسر مرزهای عراق و ایران تلاش خواهند کرد.

منابع ناشناس دیگر می‌گویند که این اردوگاه‌ها در عمق منطقه کردستان عراق، دور از مرز عراق-ایران، مستقر خواهند شد. این منابع همچنین فاش می‌کنند که پیشنهادی برای انتقال گروه‌های کرد ایرانی به غرب کشور با مخالفت سیاستمداران سنی در استان الانبار مواجه شد.

اما جنرال جابر یاور، دبیرکل سابق وزارت پیشمرگه، معتقد است که بعید است دولت عراق تا یک هفته دیگر، موعد مقرر، این کار را انجام دهد. او به The Cradle می‌گوید:

“مشکلات امنیتی در مرز بیش از ۴۰ سال است. علی‌رغم جدیت عراق، راه‌های حل نیاز به چندین مرحله برای اجراء دارند”.

دکتر احسان الشمیری، رئیس مرکز تفکر سیاسی و مشاور سیاسی سابق نخست‌وزیر سابق حیدر العبادی، توضیح می‌دهد که چرا وظیفه حذف کامل شبه‌نظامیان ایرانی-کرد یا گروه‌های تروریستی (از دید ایران تروریستی) مانند مجاهدین خلق (MEK) دشوارتر از آن چیزی است که به نظر می‌رسد.

برای شروع، این گروه‌های مخالف و جدائی‌طلب ایرانی متحدان پنهانی در عراق دارند.

“در صورتی که این سازمان‌ها مجبور به ترک عراق شوند، دولت مرکزی (بغداد) با مخالفت از سوی دولت ایالات متحده و نیروهای کرد حاکم در منطقه مواجه خواهد شد، زیرا این سازمان‌ها روابط غیرقابل افشای با سیاستمداران منطقه کردستان دارند”.

علاوه بر این، الشمیری هشدار می‌دهد که “اعضای گروه‌های ایرانی در داخل قلمرو عراق پناهنده محسوب می‌شوند و نمی‌توانند اخراج شوند.” او توضیح می‌دهد که هر چنین گامی، ترکیه را تشویق خواهد کرد “برای پایان دادن به پرونده حزب کارگران کردستان (PKK) به همان روش” بر عراق فشار بیاورد.

به گفته یک کارشناس حقوق بین‌الملل مستقر در فرانسه، حبیب عبدل، اعضای این سازمان‌ها نمی‌توانند از نظر قانونی پناهنده محسوب شوند.

او می‌گوید: «آنها این وضعیت را به‌طور قانونی کسب نکردند و توسط رژیم صدام حسین برای استفاده علیه ایران مورد استقبال قرار گرفتند».

به هر حال، دولت عراق روز ۱۲ سپتامبر اعلام کرد که کار انتقال گروه‌های کرد را از مرز عراق آغاز کرده است. این موضوع به‌طور شخصی توسط وزیر امور خارجه عراق، فواد حسین، که روز بعد به تهران رسید، به رئیس‌جمهور ایران، ابراهیم رئیسی، ابلاغ شد.

سابقه این موضوع به سال ۱۹۷۹ بازمی‌گردد، پس از سرنگونی شاه ایران و ظهور سازمان‌هایی که با جمهوری اسلامی تازه تأسیس مخالفت می‌کردند. بسیاری از این گروه‌ها به شمال عراق پناه بردند، از جمله گروه‌های معروف مانند حزب دموکرات کردستان ایران (KDPI)، حزب کمونیست کردستان کومله مارکسیست چپ، حزب آزادی (PJAK، شاخه ایرانی PKK) و سازمان ملی مبارزه برای کردستان ایران (Khabat) بیشتر این گروه‌ها در مقطعی در داخل عراق و در مرز ایران مسلح و فعال بوده‌اند.

این سازمان‌ها پایگاه‌های خود را در مناطقی شمال اربیل و شرق سلیمانیه، در امتداد مرز ۱۴۶۰ کیلومتری عراق و ایران، که همچنین حدود ۵۵۰ کیلومتر از مرز مشترک با منطقه کردستان عراق را شامل می‌شود، مستقر کرده‌اند. گزارش‌ها حاکی از آن است که طی ۴۰ سال گذشته، حدود ۲۰۰۰۰ خانواده از اعضای این سازمان‌های مسلح ایرانی در این منطقه مرزی ساکن شده‌اند.

اقدامات عراق: بسیج نظامی

در ۲۳ نومبر ۲۰۲۲، شورای امنیت ملی وزرا در عراق تشکیل جلسه داد و نخست‌وزیر سودانی، در نقش فرمانده کل نیروهای مسلح، برای رسیدگی به وضعیت امنیتی در مرز عراق ریاست جلسه را بر عهده داشت. شورا چندین تصمیم قابل توجه اتخاذ کرد: استقرار مجدد نیروهای مرزی عراق در مرزهای با ایران و ترکیه؛ ارائه پشتیبانی لجستیکی به فرماندهی نیروهای مرزی؛ تقویت پاسگاه‌های مرزی تحت نظارت وزارت کشور؛ و همکاری با دولت منطقه کردستان و وزارت پیشمرگه برای حفاظت از مرزهای عراق. به گفته یک منبع امنیتی، بخشی از مرز عراق و ایران که در منطقه کردستان عراق قرار دارد، تحت فرماندهی منطقه اول نیروهای مرزبانی است که از سه لشکر ۹۰۰۰ سرباز تشکیل شده است. در اواسط جولای، وزارت کشور عراق استقرار گردان ۲۱ نیروی مرزبانی را در خط مرزی عراق و ایران در استان سلیمانیه اعلام کرد. سردار سعد ماجد، مدیر روابط رسانه‌ای وزارتخانه، گفته است که «۵۰ برج بتنی و ۴۰ دوربین حرارتی در مرز نصب شده است» و عراق ساخت ۴۷ پاسگاه مرزی در خط صفر عراق و ایران را آغاز خواهد کرد.

شکایت ایران

در سال‌های اخیر، نیروهای نظامی ایران تقریباً هر روز با پهباد و موشک‌های زمین به هوا به «گروه‌های تروریستی جدائی‌طلب که منطقه کردستان عراق را به عنوان مقر خود برای بی‌ثبات کردن امنیت ایران انتخاب می‌کنند» حمله کرده‌اند.

اهداف حمله بسیار خاص هستند و تقریباً همیشه مقر گروه‌های شبه‌نظامی کرد را هدف قرار می‌دهند. دولت ایران این عملیات را در چارچوب «استفاده از حق مسلم دفاع مشروع خود در مطابقت با حقوق بین‌الملل» علیه گروه‌هایی که «از خاک عراق برای برنامه‌ریزی و انجام اقدامات خرابکارانه و تروریستی در ایران» استفاده می‌کنند، قرار می‌دهد، همانطور که نمایندگی دائم ایران در سازمان ملل متحد در نیویورک اعلام کرده است. عملیات ایران اغلب توسط مقامات منطقه کردستان و گاهی اوقات توسط دولت مرکزی در بغداد محکوم می‌شود. در سپتامبر ۲۰۲۲، فرماندهی نظامی ایالات متحده برای خاورمیانه (CENTCOM) در بیانیه‌ای «حمله نابهنگام سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در استان اقلیم کردستان عراق امروز صبح» را محکوم کرد. چنین حملات غیرموجه تهدیدی برای غیرنظامیان هستند و به ثباتی که منطقه که به‌سختی به دست آمده آسیب می‌رساند.»

جنگ جاسوسی

سال گذشته، گزارش‌های ایرانی نشان داد که حدود ۱۲۰۰ عضو گروه‌های کرد ایرانی از ۵۰ پایگاه در مرز با اقلیم کردستان به سمت خاک ایران حرکت کردند، پس از اعتراضات به مرگ زن کرد ایرانی مهسا امینی در حالی که در بازداشت پولیس به سر می برد درگذشت.

پژوهشگر سیاسی ایرانی حسن هانی به The Cradle می‌گوید که این شبه‌نظامیان «توسط افسران موساد و سیا آموزش دیده‌اند و به خاک ایران نفوذ کرده‌اند تا تظاهرات را تحریک کنند و عملیات خرابکاری انجام دهند».

تهران به‌طور مداوم گروه‌های کرد ایرانی در کردستان عراق را متهم کرده است که در «فعالیت‌های تروریستی» در همکاری با اسرائیل و تحریک اعتراضات ضد دولتی مشارکت دارند. در سال‌های اخیر، مقامات ایرانی بارها ادعا کرده‌اند که تل‌آبیپ پشت اقدامات تروریستی مختلف از جمله ترور دانشمندان ایرانی و تلاش برای خرابکاری در تأسیسات هسته‌ای این کشور قرار دارد.

در جون ۲۰۲۲، درست قبل از این که اعتراضات سپتمبر آغاز شود، وزارت اطلاعات ایران از دستگیری یک شبکه جاسوسی «اعضای آن با افسران موساد از طریق یک کشور همسایه ارتباط برقرار کردند و از طریق منطقه کردستان عراق وارد ایران شدند» خبر داد.

دو هفته پیش، در ۳۱ اگست، تهران خنثی کردن آنچه که آن را «یکی از بزرگترین تلاش‌ها برای خرابکاری» علیه صنایع راکتی، هوانوردی و فضائی نظامی کشور توصیف کرد، اعلام کرد و اسرائیل را متهم کرد که پشت آن است. خبرگزاری ایرنا به نقل از یک مقام آژانس حفاظت اطلاعات وزارت دفاع گفت: «شبکه حرفه‌ای، با همکاری برخی هکرها، قصد داشت قطعات معیوب را در چرخه تولید راکت‌های پیشرفته در صنایع راکتی وزارت دفاع وارد کند». او این شبکه را متهم کرد که «تحت هدایت مستقیم موساد اسرائیل» فعالیت می‌کند.

برنامه هسته‌ای ایران هدف اصلی اسرائیل و ایالات متحده است و اکثریت مشکلات و آسیب‌های امنیتی که ایران در سال‌های اخیر شاهد آن بوده است، مانند ترور دانشمندان و تلاش برای خرابکاری در تأسیسات هسته‌ای، در راستای تلاش‌های هماهنگ – اغلب خشونت‌آمیز – برای جلوگیری از ورود ایران به باشگاه نخبه کشورهای هسته‌ای بوده است.

امنیت در برابر دیپلماسی

با وجود تلاش‌های مداوم ایران برای کنترل گروه‌های مسلح کرد ایرانی مستقر در مرز آن با عراق، بسیاری از این گروه‌ها همچنان پابرجا هستند و حتی شکوفا شده‌اند، که تا حدی به دلیل حمایت آشکار و پنهان احزاب کرد عراقی، به‌ویژه حزب دموکرات کردستان (KDP) به رهبری مسعود بارزانی است.

همانطور که جاسم الموصلی، تحلیلگر سیاسی عراقی، به The Cradle توضیح می‌دهد:

«حمایت احزاب کرد عراقی از سازمان‌های ایرانی معادل حمایت امریکائی از آنها نیز هست. به‌طور گسترده‌ای پذیرفته شده است که مقامات منطقه کردستان عراق مستقل از سیاست و دستورات امریکائی عمل نمی‌کنند.»

الموصلی به جریان مداوم اطلاعات از آژانس‌های اطلاعاتی محلی و بین‌المللی اشاره می‌کند و می‌گوید:

گزارش‌ها «به‌طور قطعی، مشارکت موساد اسرائیل در حملات علیه ایران را تأیید می‌کنند و این که اکثر این حملات از طریق مرز ایران با منطقه کردستان انجام می‌شود و استفاده از جنبش‌های کرد ایرانی به عنوان اسب تروا، هر بار که ایران شاهد اعتراضات مردمی است»

با توجه به انبوهی از احزاب پنهان که می‌خواهند این منطقه مرزی مهم را مختل کنند، انتظار می‌رود اجرای توافق ایران و عراق با دشواریهای قابل توجه روبه رو شود. دولت عراق با موانع داخلی (کردی) و خارجی (امریکا/اسرائیل) مواجه خواهد شد زیرا تلاش می‌کند مسأله گروه‌های کرد ایرانی را در قلمرو خود حل کند و روابط متقابلاً سودمندی با ایران ایجاد کند.